

9. Invoering Landelijk Transitiearrangement Beschermd Wonen

Bijlage bij ledenbrief 15 januari 2021: “Uitnodiging BALV 12 februari 2021”

Samenvatting

De doordecentralisatie van beschermd wonen van de centrumgemeenten naar alle gemeenten – conform de beweging die is geadviseerd door de Commissie Dannenberg – brengt het risico met zich mee dat een aantal voorzieningen en specialistische functies niet effectief gecontracteerd worden door gemeenten. Reden is dat de zorgvraag waar deze zorgfuncties voor zijn ingesteld zeer weinig voorkomt, c.q. niet ieder jaar, of bij enkele gemeenten of samenwerkingsregio's. Om deze zorgfuncties niet te laten verdwijnen en er zeker van te zijn dat er een contractbasis is voor aanbieders met uitzonderlijk aanbod, heeft de VNG haar leden al eerder voor het jeugddomein via de Algemene ledenvergadering (ALV) een mandaat gevraagd en gekregen, om voor alle gemeenten raamovereenkomsten af te sluiten met aanbieders voor dergelijke functies. Een vergelijkbare vraag leggen we de leden nu voor beschermd wonen voor.

De VNG vraagt de ALV in dit geval een mandaat voor een periode van 5 jaar (van 2022 tot en met 2026). Een langere mandaatperiode geeft de mogelijkheid om langere contracten af te sluiten, waarbij flexibiliteit georganiseerd kan worden door het werken met verlengingsopties binnen de overeenkomst. Tevens geeft dit gemeenten en aanbieders de mogelijkheid om de transformatie in het zorglandschap voor deze zorgfuncties zorgvuldig en stapsgewijs te ontwikkelen. Binnen de mandaatperiode gaat de VNG verder ontwikkelen, contractvoorwaarden aanscherpen, aandacht besteden aan innovaties en aansluiting verbeteren tussen landelijk ingekochte zorg en de rol van gemeenten daarin.

Voorstel aan de ALV

Aan de VNG het mandaat te verlenen om de komende vijf jaar (vanaf 1 januari 2022) landelijke raamcontracten beschermd wonen af te sluiten onder de in dit voorstel genoemde randvoorwaarden.

Voorstel mandaatverlening Landelijk Transitiearrangement beschermd wonen

1.1. Inleiding

Gemeenten zijn sinds de decentralisatie in 2015 verantwoordelijk voor de inkoop van beschermd wonen. Uitgangspunt is dat gemeenten daarbij samenwerken. Tot op heden gebeurde dat via een uitkering aan de 43 centrumgemeenten, die was gebaseerd op de situatie van voor 2015, toen de AWBZ nog van kracht was. De noodzaak om te komen tot een nieuw verdeelmodel voor beschermd wonen viel samen met het advies van de Commissie Dannenberg, dat pleit voor een opdracht voor alle 355 gemeenten op het vlak van beschermd wonen.

Al in een vroeg stadium is onderkend dat voor een klein deel, zeer specialistisch beschermd wonen, het inkopen zelfs op een bovenregionaal niveau te kwetsbaar is. Door de doordecentralisatie bestaat het risico dat een aantal voorzieningen en specialistische functies (hierna: zorgfuncties) niet effectief gecontracteerd worden door gemeenten, omdat de zorgvraag waar deze zorgfuncties voor zijn ingesteld zeer weinig voorkomt, c.q. niet ieder jaar, bij een enkele gemeente of regio. Denk hierbij aan beschermd wonen voor wie lijdt onder psychiatrische problematiek, maar ook zintuigelijk beperkt is etc. Om deze zorgfuncties niet te laten verdwijnen en er zeker van te zijn dat er een contractbasis is voor aanbieders met een dergelijk uitzonderlijk aanbod, hebben VWS en VNG onderzoek laten doen, waar vijf aanbieders uit naar voren kwamen die aan deze criteria voldeden.

Hierbij vragen wij onze leden via de Algemene ledenvergadering (ALV) een mandaat om voor alle gemeenten raamovereenkomsten af te sluiten met deze vijf aanbieders. Op basis van een derdenbeding kan vervolgens in voorkomende gevallen een overeenkomst ontstaan tussen een specifieke aanbieder en een gemeente. De herkomst van hen die gebruik maken van deze zorgfuncties kent een landelijke spreiding. Het gaat om kleine (of soms enkele) aantallen inwoners per gemeente. Regionaal zijn geen alternatieve zorgfuncties voor deze mensen voorhanden. Het bedrag van de huidige contracten bedraagt een fractie van het totale landelijke budget (ca. 0,16%). Onderzoek loopt nog naar de groep zintuigelijk gehandicapten en of die voldoende zijn meegenomen in het geheel.

Het gaat hierbij om een mandaat voor het afsluiten van raamovereenkomsten voor een periode vanaf 1 januari 2022, wanneer de eerste gevolgen van het nieuwe verdeelmodel zich voordoen. In dit voorstel lichten wij toe: waarom wij een besluit vragen, wat de duur van de mandaatperiode is en onder welke randvoorwaarden wij dit besluit vragen. Ter voorbereiding van dit voorstel heeft de VNG in diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen dit voornemen getoetst.

1.2. Duur van de mandaatperiode

Uit de voorbereiding van dit voorstel blijkt dat er behoefte is aan landelijke raamcontracten voor specialistische functies. Dit komt omdat (boven)regionaal beschikbaar en gecontracteerd beschermd wonen in een aantal gevallen onvoldoende toegerust is om passende ondersteuning te bieden voor specifieke zorgvragen. In verband met het landelijke verzorgingsgebied van de aanbieders, het lage volume van de vraag per regio/gemeente en de administratieve consequenties die dit met zich meebrengt is er veel draagvlak onder gemeenten voor landelijke inkoop met bijbehorende raamovereenkomsten. Alleen als er geen regionale alternatieven zijn, en voor dezelfde zorgfunctie bij de aanbieder geen (boven)regionale contracten afgesproken worden, wordt er naar het LTA verwezen.

Het voorstel is om de nieuwe mandaatperiode 5 jaar te laten zijn (van 2022 tot en met 2026). Wij streven hierbij naar langjarig commitment, maar anderzijds willen wij de mogelijkheid om bij te sturen behouden. De noodzaak voor de landelijke inkoop staat voor alle partijen buiten kijf.

Een langere mandaatperiode maakt langere contracten mogelijk en biedt rust, waarbij flexibiliteit georganiseerd kan worden door het werken met verlengingsopties binnen de overeenkomst. Wij zien bij gemeenten steeds meer de trend dat zij langjarige overeenkomsten aangaan met aanbieders. Een belangrijke randvoorwaarde voor transformatie is het vertrouwen hebben in partijen die het moeten doen. Een langere periode geeft gemeenten en aanbieders de mogelijkheid om de transformatie in het zorglandschap voor deze zorgfuncties zorgvuldig en stapsgewijs te ontwikkelen. Hierbij wordt voor waarborgen gezorgd dat waar nodig de contractering aangepast kan worden op de veranderende context. Binnen de mandaatperiode kan de VNG verder ontwikkelen, contractvoorwaarden aanscherpen, aandacht aan innovaties besteden en aansluiting verbeteren tussen landelijk ingekochte

zorg en de rol van gemeenten daarin. De VNG onderzoekt ook of het nodig is om het huidige juridisch construct aan te scherpen. Het is voor gemeenten ook van belang inhoudelijk te kunnen sturen op landelijke aanbieders om het netwerk beter te laten functioneren en de juiste zorg op de juiste plek te kunnen borgen. De mandaatperiode biedt de mogelijkheid om de focus op deze ontwikkeling te houden en resultaat te boeken.

1.3. Randvoorwaarden

Het voorstel voor dit mandaat gaat samen met de invulling van enkele randvoorwaarden. Hieronder benoemen we de randvoorwaarden die er voor moeten zorgen dat de decentrale verantwoordelijkheid van gemeenten goed samengaat met de landelijke raamcontracten voor specialistische zorgfuncties.

1. *Goede communicatie en bekendheid*

De veranderingen die plaats gaan vinden vragen veel van gemeenten. Het is daarom van belang om goed en helder te communiceren over de samenhang van dit LTA en de overige veranderingen rond beschermd wonen.

2. *Contractmanagement, informatievoorziening en sturing door VNG*

De VNG sluit de landelijke raamovereenkomsten en voert twee keer per jaar overleg met iedere aanbieder en verzorgt enkele sessies met een gemeentelijke klankbordgroep. Voor het invullen van de randvoorwaarden is het nodig dat de VNG haar activiteiten intensificeert waarbij zij de voortgang op de transitieopgave bewaakt en waar nodig bijstuurt. Dit vraagt meer inhoudelijk gedreven accountmanagement. Naast de lopende activiteiten zorgt de VNG voor een verbeterde betrokkenheid van gemeenten in haar rol. Het gaat hierbij om de aanwezigheid van gemeenten bij ontwikkelgesprekken met aanbieders, een jaarlijkse sessies over inhoudelijke ontwikkelingen en het verbetering van het gebruik van het administratieprotocol. Daarnaast intensificeert de VNG de informatievoorziening in de driehoek VNG, gemeente en aanbieder door het verzamelen en efficiënt beschikbaar stellen van informatie over gebruik, inhoudelijke ontwikkelingen en praktische informatie ter versterking van het netwerk. Hiervoor bekijkt de VNG de mogelijkheid voor een besloten omgeving om informatie beschikbaar te stellen en betere analyses te realiseren.

1.4. Vervolg

Bij een positief besluit op de ALV start de VNG met de uitwerking van de hiervoor genoemde randvoorwaarden en het voorbereiden van de (inkoopprocedure voor) landelijke raamovereenkomsten in deze periode. De VNG werkt samen met een ambtelijke klankbordgroep een voorstel uit en agendeert deze in het voorjaar van 2021 in de VNG-commissie Zorg, Jeugd en Onderwijs.